

econòmiques i polítiques que s'han operat a l'Alguer en els darrers cinquanta anys i les seves conseqüències sobre la composició i estructura del territori i la societat alguereses actuals i els camins de futur que cal emprendre. S'evidencià el lligam entre el territori i la conservació de la cultura i la llengua pròpies exemplificat en la salvació del Port del Comte de l'especulació urbanística i d'un model turístic anorreador de patrimoni cultural propi. Una concepció que estimula l'economia algueresa fonamentada en el sector terciari i especialment en el turisme, els serveis i el comerç, afavorida per les línies aèries marítimes amb arribada a l'Alguer. Aquesta visió ha portat a la valorització del patrimoni arquitectònic, antropològic, històric i cultural propi. També esperona l'actual expansió d'una agricultura de qualitat especialment de la producció del vi i l'oli.

Es constatà les possibilitats que s'obren en l'àmbit de l'autonomia del parlament sard i el marc polític i jurídic que s'encamina a la protecció de la diversitat lingüística de les diferents contrades de la Sardenya.

Els amplis debats amb la participació de personalitats alguereses dels camps de la cultura, l'economia i la política si per una banda posaren de manifest la realitat, les constants i els reptes actuals i de futur de la societat de l'Alguer també palesaren la necessitat d'una acció coordinada, no sempre fàcil d'assolir, entre totes les instàncies que treballen per la salvaguarda de la cultura i la llengua catalana que es troba en una decisiva cruïlla entre la seva continuïtat o la dissolució.

El capvespre, a la Fundació Meta de l'Alguer, es celebrà una sessió acadèmica pública convocada sota el títol "L'Alguer i l'Institut d'Estudis Catalans". Davant d'una nombrosa assistència, el president de l'Institut, Joandomènec Ros, parlà de les relacions entre la nostra acadèmia i l'Alguer en el camp de les ciències, les humanitats i especialment en el filològic. També remarcà la presència de l'Alguer a l'Institut d'Estudis Catalans a través dels seus membres algueresos i la participació d'algueresos en diverses societats filials. Palesà la voluntat d'enfortir aquest doble lligam tot fent una crida a unir esforços per preservar el patrimoni cultural i lingüístic alguerès.

Una bona mostra de l'atenció del l'IEC per l'alguerès i el seu desenvolupament fou l'exposició de Joan Veny, membre de la Secció Filològica de l'IEC, en presentar «Una proposta de treball d'estàndard oral lèxic de la Secció Filològica», que es concretà pel que fa a l'alguerès en la intervenció a cura de Francesc Ballone, també membre corresponent de la Secció Filològica, sobre «L'aportació algueresa a la proposta d'estàndard oral lèxic».

Una proposta oberta i receptiva a contribucions des del territori alguerès i que parteix del fet que la nostra llengua està formada per dialectes constitutius i consecutius on els parlants estan adherits a la seva varietat i ha generat un model de llengua participatiu com reflecteix el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut que recull nombrosos dialectalismes que mostren la varietat i la unitat de la nostra llengua. Un model que segueixen les propostes d'estàndard oral.

Josep GONZÁLEZ-AGÀPITO
Institut d'Estudis Catalans

Homenatge a Jordi Carbonell (23 d'abril de 2014). — El dia 23 d'abril de 2014 el filòleg i historiador de la literatura Jordi Carbonell va complir noranta anys. La comunitat acadèmica, atenta a l'efemèride i com a mostra d'agraïment i de reconeixement a la tasca intel·lectual, humana i política de Jordi Carbonell i Ballester, va celebrar el seu feliç aniversari de manera diversa però amb un conjunt d'actes i publicacions que, d'una manera complementària, recullen aspectes essencials i fonamentals del seu treball de recerca i d'investigació.

La revista Serra d'Or del mes de març, número 651, va dedicar un dossier a la seva figura i obra. Els articles, signats per Maria Paredes, Àlex Broch i Josep-Lluís Carod Rovira, analitzen, respectivament, el treball de recerca filològica i actitud política de Carbonell en els diversos àmbits

però centrats, bàsicament, en 1) el seguiment dels seus diversos camps d'investigació i molt especialment del teatre del segle XVIII, 2) el seu treball com a assagista i crític teatral a la revista Serra d'Or, que el convertí en un crític de referència a la primera meitat dels anys seixanta i 3) el seu insubornable compromís amb el país com un intel·lectual que mai no renuncià a la seva doble condició de polític i filòleg. La confluència d'aquests tres textos i la coincidència de les aportacions en assenyalar com a claus unes mateixes referències bibliogràfiques de Jordi Carbonell ajuden a definir i construir millor el perfil intel·lectual, les preocupacions, interessos i aportacions del treball realitzat per Carbonell. En aquest sentit és molt útil veure la seva preocupació per interpretar millor, amb les causes socials i històriques que ho determinen, el llarg període de l'anomenada Decadència així com d'avançar amb les recerques per tal de dotar de contingut el període. Articles com «Les grans transformacions del teatre català modern» publicat en dues parts, núm. 61 i 62 d'abril-maig de 1959 a *Germinabit*, —quan ell té trenta-cinc anys— o «Comentari sobre la Decadència», de març de 1961 a Serra d'Or, són un clar senyal de les seves preocupacions o interessos filològics i marquen una de les seves principals línies de treball.

Però un dels aspectes més celebrats i participatius d'aquest homenatge ha estat la intervenció i contribució de *La Seca. Espai Brossa* que va voler ser part activa d'aquest reconeixement a l'obra de Jordi Carbonell amb un doble acte d'homenatge a la persona així com també amb l'estrena de l'obra de Joan Ramis i Ramis, *Lucrecia o Roma lliure*, la redescoberta de la qual està tan lligada a Carbonell qui, després d'anys de recerca d'un manuscrit del qual es coneixia l'existència però no s'havia trobat, l'edita l'any 1968 (Antologia Catalana, Edicions 62). Una edició amb la qual s'avançava en la fixació de referències literàries importants de la Il·lustració catalana que ha permès anomenar aquest període de finals del segle XVIII i de trànsit al XIX com el «període menorquí de la literatura catalana», concepte historiogràfic encunyat pel mateix Jordi Carbonell (*El llibre de tothom*. Alcides, p. 159-163. 1964) tot legitimant, a més, l'existència i pràctica d'una tragèdia neoclàssica dins del teatre català.

Així el dimecres 2 d'abril a les 19'30, en una sessió oberta i amb una sala Josep Palau i Fabre plena, es recordà les aportacions i tasca intel·lectual de Jordi Carbonell. Sota l'empara de Hermann Bonín, director de La Seca i que donà la benvinguda als assistents, Maria Paredes feu la contextualització històrica i analitzà el contingut de la tragèdia *Lucrecia*, una lluita i defensa de la justícia contra l'abús de poder, que ens remet a la història dels darrers reis de Roma, els Tarquins, i com la tradició reivindicativa d'aquesta figura femenina és represa en el XVIII pel menorquí Joan Ramis i Ramis (1746-1819). Àlex Broch resseguí el que és una recerca quasi policíaca de la transmissió d'un manuscrit des de la primera constatació pública que fa Carbonell a l'article «Els fons teatrals catalans. Biblioteca Rull», publicat a *Serra d'Or*, número 5, maig de 1961, fins a l'estudi on Carbonell explica tot el procés seguit: «La incorporació de Joan Ramis a la historiografia literària catalana» dins *Joan Ramis i Josep M. Quadrado: de la Il·lustració al Romanticisme* (PAM, 1999).

Si en aquests textos trobem, però, la història de la descoberta i edició del manuscrit el que aquest homenatge permetia celebrar era com, per primer vegada en tota la història del nostre teatre, una obra com la *Lucrecia* de Joan Ramis arribava als escenaris comercials dels teatres d'una ciutat com Barcelona. És l'altra part del camí, la que ens porta de l'origen del text a l'origen de la representació. En aquest aspecte, Broch, com a professor de l'Institut del Teatre (IT), explicà com s'havia gestat tot el procés fruit de la tasca pedagògica de l'IT en la seva especialitat de Direcció i Dramatúrgia. L'interès de l'alumne menorquí Sergi Marí per la *Lucrecia* de Ramis fa que la seva escenificació es converteixi en una pràctica escènica que es presenta a les aules de l'IT la bona acollida de la qual porta a la formació de la Companyia La Trup que, amb majoria d'actors menorquins i antics alumnes de l'IT, inicien les representacions de l'obra que, abans de l'estrena a Barcelona, portava més de trenta representacions per tota la geografia catalana, bàsicament a les Illes. Sergi Marí explicà el procés que s'havia seguit i es representà, davant dels assistents, un dels dià-

legs claus entre Lucrècia i Tarquino. Jordi Carbonell, amb una clarividència absoluta, tancà l'acte agraint el treball fet al director i actors i recordant, entre moltes altres coses, les dificultats de dicció dels alexandrins apariats de l'obra de Ramis.

Aquesta sessió fou el preàmbul de l'estrena a Barcelona de la *Lucrècia* de Joan Ramis i Ramis el dijous 3 d'abril del 2014 a La sala Frègoli. Estrena que ha recollit els millors elogis de la crítica i que ha fet el ple deixant força dies espectadors sense poder assistir a la representació. La importància i transcendència d'aquesta estrena és fonamental per a la dramaturgia catalana perquè a partir del treball de La Trup, *Lucrècia* ja no és solament un referent erudit de la nostra historiografia literària i dramàtica sinó que, tancant un cicle, avui ja és una referència dramàtica que ha pujat als escenaris catalans. I també una clara mostra de com la cultura i la història de la literatura i el teatre és un teixit i una suma de voluntats i esforços, sovint anònims, que fan possible un resultat. L'any 1964, a l'Ateneu de Maó, Jordi Carbonell donà a conèixer el resultat de la seva recerca i cinquanta anys després uns actors menorquins, antics alumnes de l'Institut del Teatre, normalitzen la seva representació i la porten als escenaris catalans amb el que cal considerar la millor obra del teatre neoclàssic català.

Finalment el dia 6 de juny, i coincidint amb tots aquests actes i manifestacions, els membres de la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans també homenatjaren a qui des de l'any 1946 està vinculat a la Institució i ha ocupat, a més, càrrecs diversos dins del seu organigrama de funcionament. I ho feren oferint-li un volum, *L'obra de Joan Roís de Corella* que, a cura d'Antoni Ferrando i Vicent Martines, recull en un sol volum tots els treballs, fins ara dispersos, que Jordi Carbonell ha dedicat a l'escriptor valencià en el que ha estat, també, una de les principals línies d'investigació i recerca de la seva obra historiogràfica. Un primer article sobre Roís de Corella, publicat al llibre *Homenatge a Carles Riba*, data de 1954.

Àlex BROCH
Institut del Teatre

«Literatura i història a l'ensenyament». IX Jornada sobre Literatura i Ensenyament. Càtedra Màrius Torres (9 i 10 de maig de 2014). — El 2014, més enllà d'altres efemèrides com l'Any Vinyoli o el centenari de la Mancomunitat, ha estat marcat en el calendari pel record dels fets del 1714 quan, després d'una resistència heroica, la ciutat de Barcelona caigué i amb ella totes les constitucions, lleis i llibertats pròpies del Principat. Només des d'aquest prisma de relectura de la memòria col·lectiva s'entén que la reflexió sobre la història hagi sigut un eix central dels debats del país, immers de ple en un procés precisament de recuperació de la sobirania perduda que ha de culminar en la consulta del 9N. I és dins d'aquest marc que ha tingut lloc un any més una nova Jornada sobre Literatura i Ensenyament a la Universitat de Lleida.

Sota el títol «Literatura i història a l'ensenyament», la Càtedra Màrius Torres, impulsora de la jornada juntament amb altres institucions col·laboradores, va congrega, entre la tarda del divendres 9 i el matí del dissabte 10 de maig, un seguit d'especialistes que es van ocupar de diverses qüestions relacionades amb la temàtica plantejada i que van poder debatre les seues tesis amb el públic assistent, força nombrós i format majoritàriament per professorat de secundària. L'objectiu no era altre que oferir una reflexió sobre la utilització de la història en la literatura catalana, des de l'edat mitjana fins al segle XXI, amb les aportacions no tan sols d'estudiosos sinó també d'escriptors en actiu.

La ponència inaugural va anar a càrrec de Magí Sunyer, qui va fer una panoràmica diacrònica de la presència dels fets del 1714 en la literatura contemporània (segles XIX i XX). Segons ell, es pot dividir en tres etapes: 1) la literatura política del temps de la guerra, 2) del 1840 al 1939, i 3) de